

ДЕРЖАВА У ФІНАНСУВАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

**Олександр
Діба**
к.е.н. доцент
кафедри
банківських
інвестицій
ДВНЗ «Київський
національний
економічний
університет
імені Вадима
Гетьмана»

У статті обґрунтовано роль та місце держави в кредитуванні інноваційних проектів. За допомогою кореляційного зв'язку доведено залежність рівня інноваційного розвитку країни від затрат державного бюджету на реалізацію інноваційних проектів. На основі здійсненого аналізу сформовано моделі участі держави у кредитуванні інноваційних проектів окремих країн світу.

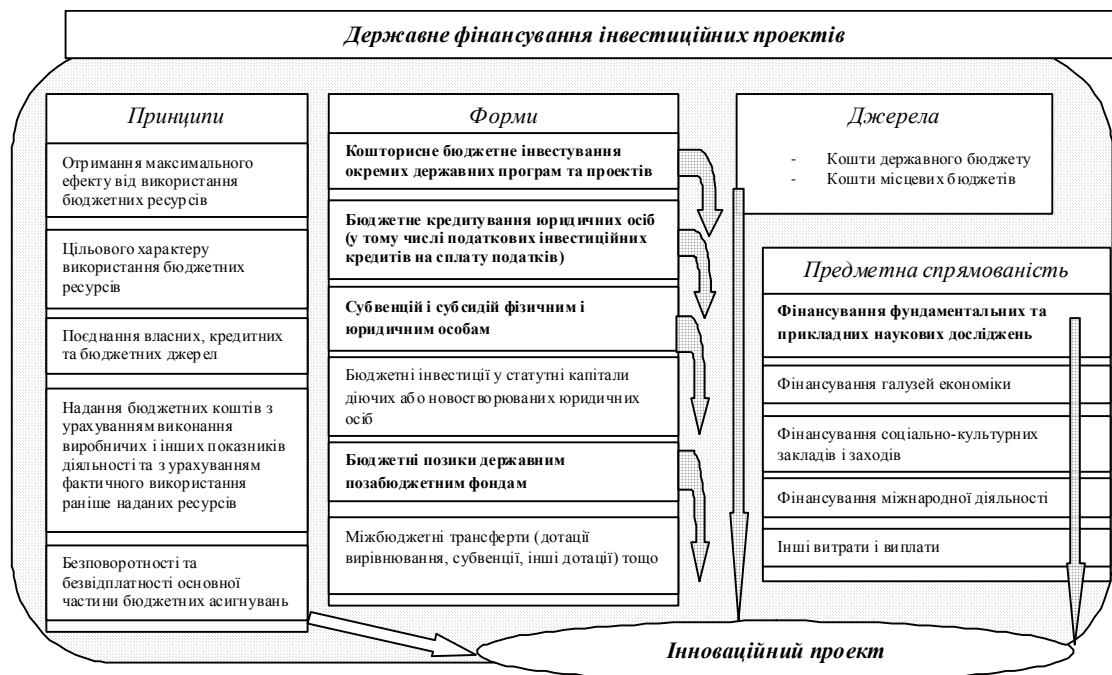
Постановка проблеми. В умовах сучасності для ефективної реалізації інноваційних проектів на практиці необхідним є їх систематичне фінансово-кредитне забезпечення, що сприятиме подальшому поширенню інновацій на усі ключові сфери ділової активності. Поряд з кредитами комерційних банків та небанківських фінансово-кредитних установ виникає потреба залучення державного ресурсу. Держава покликана сприяти розвитку інноваційних проектів у стратегічно важливих напрямках. Збільшення обсягів кредитування саме таких інноваційних проектів створюватиме умови для переходу економіки країни на якісно новий інноваційний рівень. Для різних країн світу характерний достатньо різноманітний досвід участі держави у кредитуванні інноваційних проектів. Актуалізація зазначених питань зумовила розвиток теоретичних досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів стосовно участі держави у кредитуванні інноваційних проектів.

Аналіз останніх джерел чи публікацій. Питання фінансування інноваційних проектів знайшли своє відображення в працях таких зарубіжних вчених, як П. Друкер, Р. Ландау, Н. Манків, Й. Шумпетер, В. Сігурт, М. Калецкі, Г. Менш та ін. Серед вітчизняних дослідників можемо назвати А. Бута, Т. Майорову, М. Крупку, В. Осецького, А. Черепа та інших [1]. Місце держави в фінансово-кредитній

системі обґрунтована у працях Р. Барро, Дж. Ітона, Дж. Кейнса, К. Маркса, Д. Рікардо, Е. Селігмана та інших. Питаннями державного кредиту займалися українські та російські економісти, зокрема: М. Бунге, М. Туган-Барановський, А. Гальчинський, В. Глуценко та інші [2]. **Метою** нашого дослідження є обґрунтування моделей участі держави у кредитуванні інноваційних проектів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток економіки країни не є стабільним та легко передбачуваним процесом, що справляє свій вплив на варіативність тенденцій інноваційного зростання. Держава направлена на виконання різноманітних функцій націлених на регулювання інноваційної активності. Зокрема варто звернути увагу на інноваційну спрямованість державного проектного фінансування (рис. 1)

Фінансування інвестиційних проектів загалом та інноваційних проектів зокрема відбувається за рахунок дотримання ключових принципів, які наголошують на необхідності паралельного забезпечення ефективності та пільгового характеру державного фінансування. За предметною спрямованістю інноваційний проект передбачає реалізацію фундаментальних та прикладних досліджень, що часто потребує застосування коштів державного та місцевих бюджетів. Серед форм державного фінансування для інноваційних проектів вва-

*Рис.1 Інноваційний проект
в системі державного фінансування інвестиційних проектів*

жаємо за доцільне звернути особливу увагу на субсидії та субвенції, бюджетні позики державним позабюджетним фондам, кошторисне бюджетне фінансування окремих програм і проектів та бюджетне кредитування юридичних осіб. Держава може бути, як безпосереднім учасником фінансово-кредитного процесу, так і регулювальником кредитних відносин.

Доцільність реалізації тих або інших функцій держави в конкретній ситуації залежить від стадії розвитку суспільства, зокрема необхідно враховувати стадії економічних циклів. Найбільш інноваційну природу мають теорії довгих циклів. Теорія «довгих хвиль» була заснована ще в XIX ст. англійським економістом У. С. Джевонсом, проте найбільший внесок у її розвиток зробили М. Д. Кондратьєв та Й. А. Шумпетер. М. Д. Кондратьєв прагнув створити універсальну концепцію, що здатна описати всі види циклічних коливань і може слугувати надійним інструментом прогнозування короткострокового і довгострокового розвитку економіки. Він всебічно обґрунтував, що розвиток техніки є невід'ємним від ритмічного процесу розвитку великих циклів, встановив закономірний зв'язок між стадіями чотирьохфазового циклу з хвилями технологічних змін, які обумовлені наявністю науково-технічних відкриттів і винаходів, радикальними нововведеннями

та економічними можливостями їх упровадження, а їх напрям та інтенсивність є функцією запитів практичної діяльності та попереднього розвитку науки і техніки [2]. М. Д. Кондратьєв відокремив дві фази циклу висхідну та низхідну (зниження та підвищення). Зниження співпадає зі змінами базових технологій та технологічних структур, підвищення з піднесенням економічного та науково-технічного розвитку суспільства.

Інноваційний характер довгих хвиль підтверджується доробками Й. А. Шумпетера, який створив «інноваційну теорію підприємництва», відповідно до якої інновації відіграють ключову роль. До інновацій він відносив виробництво нового товару, впровадження нових форм організації, удосконалення техніки і технологій. Підприємці, проводячи інноваційну діяльність, забезпечують базу для технологічної ренти і, як наслідок, добробуту. Але розмір технологічної ренти зменшується у міру того, як попередні інновації стають сталою практикою в економічному житті. Тому з'являється знижувальна хвиля. Й. А. Шумпетер стверджував, що існує нескінченна кількість циклів [3]. Актуальність теорії «довгих хвиль» в умовах сьогодення підтверджується наявністю ряду її авторських трактувань, зроблених сучасними російськими авторами. Вони дотримуються принципів

класичних циклічних змін, проте дещо модернізують їх з погляду тенденцій сьогодення. У табл.1 розглянуто паралелі між довгими хвилями, дослідженими класиками політичної економії, та циклами коливань світової економіки, проаналізованих сучасниками.

Спостерігаємо відповідність окремих фаз циклів згідно поглядів різних дослідників. Цикли Й. А. Шумпетера конкретизують інноваційний характер зміни довгих хвиль М. Д. Кондратьєва.

Співставлення даних циклів дає змогу спостерігати видову еволюцію інновацій. Фази технологічного перевороту та революції міжнародного ринку здебільшого відповідають висхідним хвилям М. Д. Кондратьєва, фази структурної кризи та великих потрясінь низхідним хвилям. Прогнозні показники коливань світової економіки сучасності побудовані на основі досліджень М. Д. Кондратьєва та Й. А. Шумпетера, що забезпечує переважну відповідність понижуючої фази та

Таблиця 1

«Довгі хвилі» у працях класиків політичної економії та сучасників*

Цикли М. Кондратьєва		Цикли інноваційного розвитку Й. А. Шумпетера	Цикли сучасних авторів		Прогнозні показники коливань світової економіки сучасності				
Цикл	Приблизне датування хвиль		Фаза	Датування	Цикл	Фаза			
1	1803 до 1841-43 р.р.	з к. 80-х — п. 90-х рр XVIII ст. до 1810—1817 рр. Підвищення 1810—1817 рр. до 1844—1855 рр. Зниження	1	1. Структурна криза	1753—1789 р.р.	1810—1875 р.р.	1810—1817 р.р. Вершина		
				2. Технологічний переворот	1789—1813 р.р.				
		3. Велике потрясіння	1813—1849 р.р.						
		4. Революція міжнародного ринку	1849—1873 р.р.						
2	1844-51 до 1890-96 р.р.	з 1844—1855 рр. до 1870—1875 рр. Підвищення з 1870—1875 рр. до 1890—1896 рр. Зниження	2	1. Структурна криза	1873—1897 р.р.			1875—1920 р.р.	1870—1875 р.р. Вершина
				2. Технологічний переворот	1897—1921 р.р.				
		3. Велике потрясіння	1921—1945 р.р.						
		4. Революція міжнародного ринку	1945—1969 р.р.						
3	1891-96 до 1945—47 р.р.	з 1891—1896 рр. до 1914—1920 рр. Підвищення 1914—1920 рр. до 1939—1946 рр. Зниження	3	1. Структурна криза	1969—1981 р.р.	1920—1975 р.р.	1944—1949 р.р. Стагнація		
				2. Технологічний переворот	1981—2005 р.р.				
		3. Велике потрясіння	2005—2017 р.р.						
		4. Революція міжнародного ринку	2017—2041 р.р.						
4	1945-47 до 1981-83 р.р.	1939—1945 рр. до 1967—1973 рр. Підвищення 1967—1973 рр. до 1982—1985 рр. Зниження	4	1. Структурна криза	1969—1981 р.р.			1975—1990 р.р. Понижуюча	1970—1975 р.р. Вершина
				2. Технологічний переворот	1981—2005 р.р.				
		3. Велике потрясіння	2005—2017 р.р.						
		4. Революція міжнародного ринку	2017—2041 р.р.						
5	1981-83 до ~ 2018 р.р.	1982—1985 рр. до 2000—2005 р.р. Підвищення 2000—2005 р.р... Зниження	5	1. Структурна криза	1969—1981 р.р.	1975—1990 р.р. Понижуюча	1990—1995 р.р. Стагнація		
				2. Технологічний переворот	1981—2005 р.р.				
		3. Велике потрясіння	2005—2017 р.р.						
		4. Революція міжнародного ринку	2017—2041 р.р.						
6	~2018 до ~ 2060 р.р.	Підвищення	6	1. Структурна криза	1969—1981 р.р.			1975—1990 р.р. Понижуюча	1995—2015 р.р. Повишальна
				2. Технологічний переворот	1981—2005 р.р.				
		3. Велике потрясіння	2005—2017 р.р.						
		4. Революція міжнародного ринку	2017—2041 р.р.						
		Екологічні, ресурсоефективні технології				2015—2020 р.р. Вершина			

*складено автором за матеріалами [4], [5]

стагнації низхідним хвилям, а підвишальної фази та вершини висхідним.

Світовий досвід управління циклічністю показує, що при певних умовах необхідність державного втручання в процеси інноваційного проектування задля згладжування хвиль. Наприклад, у США після Другої світової війни проводилися заходи антициклічного регулювання, які стимулювали економіку в періоди спаду та стримували її під час росту. Держава здійснювала амортизаційну політику, направлену на пришвидшення оновлення основного капіталу. Економічний цикл став коротшим, а кризи менш глибокими [4, с. 319]. Вважаємо регулятивну функцію держави доцільною для подолання циклічних криз сучасності. В умовах стрімких інноваційних змін варто звернути увагу на нерівномірність інноваційного розвитку різних країн світу. Для розвинутих держав світу на нашу думку оптимальним є кошторисне бюджетне інвестування програм та проектів, що дозволить підтримувати інновації на високому рівні. Важливою є функція контролера, яка полягає у законодавчому та фінансовому контролі взаємодії суб'єктів кредитування інноваційних проектів. Для держав, що розвиваються важливо наздогнати розвинуті країни за рівнем інновацій, пропонуємо безпосередню участь держави в фінансуванні інноваційних проектів. Доцільно розглянути державне кредитування та бюджетні позики державним позабюджетним фондам. Безпосередня участь держави у кредитуванні інноваційних проектів створює передумови для подальшої еволюції довгих циклів. На кожній фазі розвитку суспільства необхідне застосування можливостей держави, як безпосереднього учасника кредитного процесу, так і її регулятивних та контролюючих функцій. Циклічність економічного розвитку є складним та комплексним інноваційним процесом. Прогнози дозволяють зорієнтуватися на перспективи та пріоритети майбутнього інноваційного зростання, розробити стратегію участі держави у фінансово-кредитному забезпеченні інноваційних проектів.

Циклічність є не єдиним індикатором участі держави у кредитуванні інноваційних проектів. Можливості державного фінансово-кредитного забезпечення інноваційних проектів зале-

жать від історичних та соціально-економічних передумов розвитку країни. Для економіки Білорусії характерною є відчутна участь держави в процесах реалізації інноваційних проектів, зокрема їх кредитне забезпечення. Механізм кредитування інноваційних проектів реалізується за рахунок створення центру підтримки інноваційного підприємства, закріплення за рядом державних банків функцій операторів кредитування інноваційних проектів, гарантій уряду Білорусії, надання субсидій для заміщення частки процентів за користування банківським кредитом [6].

Національна інноваційна система Великої Британії сформувалася ще у XVIII ст. Участь держави в кредитуванні інноваційних проектів відбувалася переважно за рахунок регіональних ресурсів. На сьогодні держава відіграє функції регулювальника та гаранта. На рівні держави розглядаються інвестиційні схеми, які забезпечують необхідний напрямок та інноваційного зростання [7, с. 7].

Для національної інноваційної системи Китаю характерним є створення структури, яка включає систему корпоративного управління та фінансового забезпечення, захисту прав інтелектуальної власності. Важливою є реалізація урядом заходів спрямованих на розширення інноваційної активності китайських ділових кіл.

Участь Німеччини у кредитуванні інноваційних проектів полягає у стимулюванні залучення кредитних ресурсів з метою інноваційного зростання підприємств. Формується своєрідна система гарантування та пільг для децентралізованих фондів, які розглядають можливість пільгового кредитування інноваційних проектів [8]. З переходом економіки Польщі до ринкових умов господарювання урядом створено операційну програму інноваційного розвитку економіки. Головну роль відіграють щорічні «інноваційні позики», які надаються на конкурсній основі. Враховується наявність інноваційної стратегії подальшого розвитку субєкта господарювання, рівень його технологічного оснащення та характер інновації [9].

Питання фінансово-кредитного забезпечення інноваційних проектів є актуальним для економіки Росії, яка обрала напрям загальної модернізації та технологізації. Фінансова політика, яка сприятиме взаємодії фінансово-кре-

дитних установ та підприємств - інноваторів, є одним із пунктів плану економічного розвитку. Розглядається можливість прийняття державою на себе частки підвищеного ризику кредитування інноваційних проектів [10].

Держава відіграє важливу роль для ефективного реалізації інноваційних проектів США. Інновації позиціонуються, як запорука збереження існуючого рівня економічної могутності держави. Застосовується інвестиційний податковий кредит, що забезпечує пришвидшення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання [11]. Інноваційний розвиток економіки України неможливий без участі держави у кредитуванні інноваційних проектів. У 2011 р. постановою кабінету міністрів України з метою надання державної підтримки для впровадження вітчизняних високотехнологічних науково-технічних розробок та винаходів у виробництво створено Державну інноваційну небанківську фінансово-кредитну установу «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу». Серед завдань діяльності Фонду відокремлено відбір інноваційних проектів з метою їх подальшого фінансування за рахунок власних та залучених коштів, супроводження реалізації інноваційних проектів та контроль за цільовим використанням коштів. На сьогодні Фонд все ще перебуває в стадії формування. Існує надія на підвищення ефективності державного регулювання інноваційної активності вітчизняної економіки у майбутньому.

Яскравим прикладом успішної участі держави у регулюванні інноваційної активності може слугувати Швеція. Участь держави у кредитуванні інноваційних проектів здійснюється за посередництвом «бізнес-ангелів». Кредити надаються на реалізацію інноваційних ідей, які сприятимуть якісному стрибку суспільства [12]. Інноваційною є економіка Японії. Урядом країни систематично розробляються інноваційні програми, які полягають у можливості взаємодії навчальних закладів, промислового сектору та фінансово-кредитних установ. Проводиться політика сприяння залучення іноземних фінансово-кредитних ресурсів для інноваційних цілей [13].

Участь держави у кредитуванні інноваційних проектів є різною для досліджуваних країн світу. Важливо звернути увагу на необхідність розгляду кредитної складової у межах національної інноваційної системи, яка фактично або теоретично існує у кожній із них. Дослідження доводить можливість досягнення цілей інноваційного зростання, як за рахунок безпосередньої участі держави в кредитуванні інноваційних проектів, так і за її відсутності. Це пояснюється різноманіттям умов функціонування економік країн. Для узагальнення зв'язку між індикаторами інноваційної активності та державним кредитуванням нами знайдено загальні індикатори результативності державного кредитування інноваційних проектів досліджуваних країн світу (табл. 2).

Таблиця 2

Індикатори результативності державного кредитування інноваційних проектів окремих країн світу протягом 2000 – 2011 років

Рік	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, % (y)	Затрати державних бюджетів на наукові дослідження та розробки, % до ВВП (x)	Темпи приросту показників до рівня 2000 року, %		Ранги		Довжина векторів	
			y	x	y	x	y	x
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2000	40,90	1,94	-	-	-	-	-	-
2001	40,45	1,74	-1,10	-10,38	4	10	66,67	5,56
2002	40,01	1,81	-2,17	-6,81	6	6	44,44	44,44
2003	39,11	1,79	-4,37	-7,71	9	7,5	11,11	27,78
2004	37,98	1,78	-7,15	-7,90	10	7,5	0,00	27,78
2005	39,75	1,74	-2,81	-10,39	7	10	33,33	5,56
2006	39,23	1,77	-4,10	-8,40	8,5	8	16,67	22,22
2007	41,43	1,86	1,28	-3,81	2	4	88,89	66,67
2008	39,76	1,83	-2,78	-5,43	5	5	55,56	55,56
2009	39,20	1,86	-4,16	-3,74	8,5	3	16,67	77,78
2010	41,00	1,91	0,24	-1,29	3	2	77,78	88,89
2011	43,61	1,93	6,63	-0,35	1	1	100,00	100,00

* складено автором за матеріалами [6-14]

Загалом спостерігаємо відносно стабільний середній рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання досліджуваних країн світу, що підтверджує правдоподібність здійсненої вибірки. Середні затрати державних бюджетів на наукові дослідження та розробки не є значними, що доводить різноманітність функцій держави в системі кредитування інноваційних проектів. Спостерігаємо деяке зростання обох індикаторів протягом останніх років, що показує перспективу подальших якісних змін характеру участі держави у кредитуванні інноваційних проектів.

На основі даних табл.2 побудовано узагальнене кореляційне поле зв'язку векторів інноваційної активності та затрат на інноваційні проекти державних бюджетів окремих країн світу (рис.2).

На основі аналізу коефіцієнтів мішаної кореляції для лінійного та поліноміального характеру зв'язку зроблено висновки, що загалом між індикаторами інноваційної активності та участі держави у кредитуванні інноваційних проектів досліджуваних країн світу існує стійкий не зовсім лінійний зв'язок. Це підтверджує необхідність врахування державного кредиту серед інших джерел кредитного забезпечення інноваційних проектів. Державний кредит не переважає у кількісному плані, проте йому надана особлива роль регулятора спрямованості кредитних ресурсів на інноваційні цілі певного напрямку.

З метою деталізації аналізу зв'язків між попередньо дослідженими індика-

торами на основі даних табл.1 визначено їх щільність за допомогою коефіцієнта рангової кореляції Спірмена:

$$\rho = 1 - \frac{6 * \sum d^2}{n * (n^2 - 1)} \quad (1)$$

де ρ – коефіцієнт кореляції рангів;
 n – кількість досліджуваних періодів (11);

$\sum d^2$ – сума квадратів різниць рангів.

Для фінансування інноваційної діяльності та результативності реалізації інноваційних проектів $\rho = 0,366$. Зв'язок оцінюється, як середній. Зниження коефіцієнта рангової кореляції пояснюється особливим характером державного кредиту та недоцільністю його застосування без паралельного залучення інших джерел.

В контексті аналізу державного кредитування інноваційних проектів поряд з традиційним аналізом уряду у якості кредитора варто звернути увагу також на інші його функції, які сприяють формуванню моделі ефективного кредитування інноваційних проектів. Зокрема, досить часто держава покликана виконувати регулюючі, контролюючі та стимулюючі функції в системі кредитування інноваційних проектів. Для вітчизняної економіки вважаємо за доцільне поєднати можливості безпосереднього кредитування інноваційних проектів з стимулюванням можливостей банківських та небанківських кредитних установ.

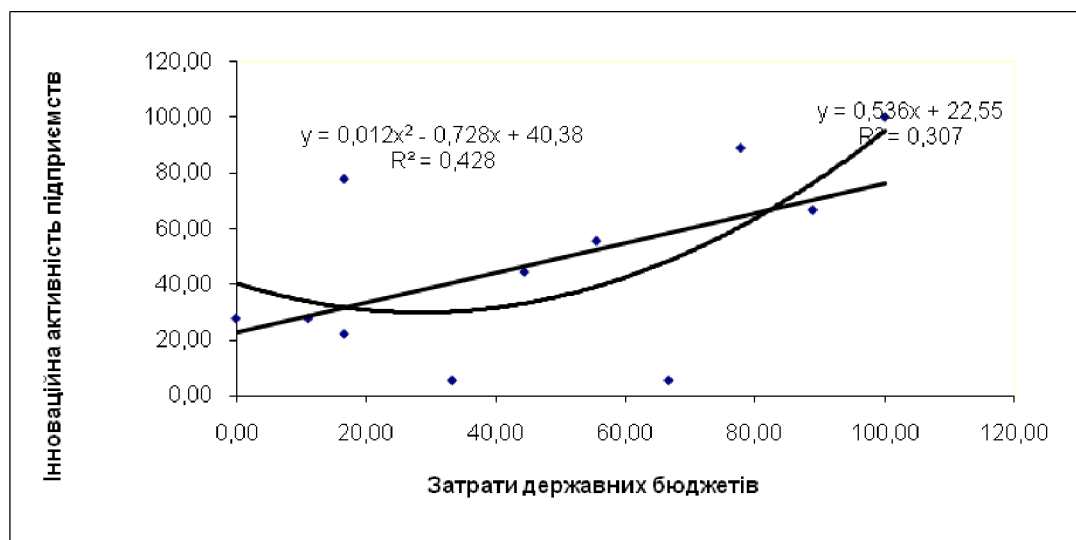

Рис. 2. Кореляційне поле зв'язку векторів інноваційної активності та затрат на інноваційні проекти державних бюджетів окремих країн світу*
 * складено автором самостійно за матеріалами табл.1

З метою узагальнення результатів попередньо побудованих моделей участі держави у кредитуванні інноваційних проектів для обраних країн світу (табл.3), нами зроблено **висновки** стосовно ролі кожної із них в розглянутих процесах. Для системи кредитування інноваційних проектів Білорусії державу доцільно розмістити у центрі взаємозв'язків інших контрагентів, оскільки саме на державному рівні вирішується доцільність реалізації та специфіка фінансово-кредитного забезпечення інноваційних проектів. Недоліки національної моделі кредитування інноваційних проектів спричинені її централізацією. Негативним є низький рівень кредитування інноваційних проектів комерційними банківськими та небанківськими установами. Перевагами білоруської моделі є її цілеспрямованість на впровадження найбільш актуальних для держави інноваційних проектів, значна державна підтримка інноваторів.

У Великій Британії держава не тільки регулює процеси кредитування інноваційних проектів, але й координує взаємозв'язки між інноваторами та їх кредиторами. Перевагами моделі є широка альтернатива вибору інноваційного проекту та кредитора, значний рівень розвитку кредитного ринку. Недоліки здебільшого пов'язані з не завжди достатньою результативністю координації інноваційних процесів, що можна уникнути шляхом систематичного аналізу потреб інноваційного сектору.

Комплексною є участь держави у кредитуванні інноваційних проектів Китаю, де держава стимулює кредитування інноваційних проектів та координує взаємозв'язки між учасниками кредитного ринку. Перевагою моделі є забезпечення державою реалізації найбільш актуальних інновацій для сучасних умов світової економіки. Недоліки стосуються її централізації та концентрації на інноваційному розвитку окремих територій та суб'єктів господарювання, нерівномірності інноваційного зростання.

Особливу роль відведено державі в системі кредитування інноваційних проектів Німеччини. Держава покликана відслідковувати відповідність можливостей кредитного ринку потребам інноваторів. Перевагою моделі є направленість учасників кредитного процесу на результативне впровадження найбільш актуаль-

них інновацій на сучасному етапі розвитку економіки країни. Недоліки стосуються ймовірності неврахування усіх існуючих типів інновацій, що гальмує інноваційний процес.

У Польщі держава створює структуру для регулювання взаємозв'язків на ринку кредитування інноваційних проектів. Недоліки моделі пов'язані з відносно короткою історією формування ринкових відносин в країні. Перевагою є динамічність моделі, гнучкість процесів кредитування інноваційних проектів.

В Росії держава здебільшого є безпосереднім кредитором, проте існує можливість паралельного спрямування зусиль на стимулювання позабюджетних кредитних процесів. Недоліком моделі є достатньо жорсткий контроль активності комерційних суб'єктів кредитних відносин. Перевагою є поєднання регулятивних функцій держави з її безпосередньою участю в кредитному процесі, що створює передумови для всебічної оптимізації застосування інновацій.

У США функція держави направлена на підтримку інноваційної активності суб'єктів господарювання та їх кредитного забезпечення. Перевагою є ліберальний, проте достатньо результативний характер моделі. Недоліки пов'язані з деякою нескоординованістю окремих регіональних систем кредитування інноваційних проектів.

В Україні держава реалізує контролюючу функцію інноваційної активності суб'єктів господарювання, доцільність їх кредитування. Недоліки національної моделі пов'язані з браком досвіду стосовно координації функцій ключових інституцій кредитування інноваційних проектів. Перевагою є значний потенціал подальшого зростання на основі досвіду провідних держав світу.

У Швеції держава здійснює регулювання кредитування інноваційних проектів, тобто приймає участь у кредитному процесі за посередництвом інших суб'єктів. Перевагою моделі є незалежність учасників кредитного процесу, її ліберальний характер. Недоліком може бути недостатнє залучення окремих суб'єктів в систему кредитування інноваційних проектів.

В Японії держава являється «наставником» (координатором) взаємодії у сфері кредитування інноваційних проектів. Перевагою є можливість скоординувати учасників кредитного проце-

су найбільш вигідним для національного зростання чином. Окремі недоліки можуть бути пов'язані з деякими похибками в системі державного кредитування інновацій. Загалом для держав з централізованими моделями кредитування інноваційних проектів, перевагами є можливість державного забезпечення найбільш пріоритетних напрямків інноваційного зростання. Недоліки стосуються недостатнім рівнем розвитку кредитного забезпечення з боку комерційних банківських та небанківських установ. Перевагами децентралізованих моделей є їх ліберальний характер, прогресивність та ринкова спрямованість. Недоліки стосуються ймовірності неврахування окремих напрямків інноваційної активності, зниження результативності їх впровадження у світовому масштабі.

Для досліджуваних держав вважаємо доцільним обрати модель, яка поєднує безпосередню участь держави у кредитуванні інноваційних проектів з заходами стосовно координації взаємодії інших учасників кредитного процесу. Спільне застосування ключових форм участі держави у фінансуванні інноваційних проектів створить передумови для забезпечення стійкості тенденцій висхідних циклів та згладжування низхідних циклів розвитку світової економіки. Зважаючи на багатогранність та різноманітність інновацій виникає потреба поєднання зусиль кількох країн, моделювання участі держави у кредитуванні інноваційних проектів на міжнародному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пашова С.М. Інвестиційне кредитування в умовах інноваційного розвитку України: проблеми та шляхи вирішення. /С.М. Пашова // Сталий розвиток економіки. Науково-виробничий журнал. 2012. – № 4. С. 187–192.
2. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації з позиції інноваційно-циклічної теорії економічного розвитку. / Н.М. Пантелєєва // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Збірник наукових праць. 2011. Вип. 33 (11). Том 2. С. 22–33.
3. Соболев В.О. Розвиток теорії криз: узагальнення Й. Шумпетера та сучасні підходи. /В.О. Соболев // Науковий вісник Чернівецького універси-

тету. Економіка. – 2011. – Вип. 579–580. Том 2. С. 35–40.

4. Рудь А.І. Влияние фаз больших кондратьевских циклов на регулятивные функции государства. / А.І. Рудь // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2012. № 1 (5). Том 2. С. 317–324.

5. Ткаченко А.М. Інноваційні підходи до відображення виробничих показників ВАТ «Запоріжсталь» згідно теорії великих хвиль Кондратьєва. /А.М. Ткаченко, О.П. Дмитренко // Вісник Донецького університету. Серія: Економіка і Право. Спецвипуск. 2011. Т. 1. С. 358–361.

6. Наука и инновационная деятельность в Республике Беларусь. Статистический сборник. Минск, 2012. 157 с.

7. Innovation Union Competitiveness report 2011. Country profile United Kingdom. European Commission. Research and Innovation. 2011, 10 p.

8. Innovationsverhalten der Unternehmen in Deutschland. Aktuelle Entwicklungen – Innovationsaufgaben und andere Investitionen. Studien zum deutschen Innovationssystem. Nr. 6-2012, 58 s.

9. Guide Book. 13 ways to become innovative Establishing a successful business within the Operational Programme Innovative Economy. Warsaw, 2009. 20 p.

10. OECD Reviews of Innovation Policy: Russian Federation. OECD Publishing, 2011. 263 p.

11. A strategy for American innovation. Securing our economic growth and prosperity. National Economic Council, Council of Economic Advisers, and Office of Science and Technology Policy. – February 2011, 76 p.

12. OECD Reviews of Innovation Policy: Sweden. OECD Publishing, 2012. 276 p.

13. China. Synthesebericht. OECD-Prüfungen im Bereich Innovationspolitik, 2009. 89 p.

14. Державна служба статистики України. Статистична інформація. Наука та інновації. Наукова та інноваційна діяльність (1990 – 2011 р.р.). [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.